

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

॥ ఉద్ధవ గీతా - అష్టమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using skt, L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ ఉద్ధవ గీతా - అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణా బుద్ధేర్న చాత్మనః |
సత్త్వేనాన్యతమౌ హన్యాత్ సత్త్వం సత్త్వేన చైవ హి || 8.1 ||

సత్త్వాద్ ధర్మో భవేద్ వృద్ధాత్ పుంసో మద్భక్తిలక్షణః |
సాత్త్వికోపాసయా సత్త్వం తతో ధర్మః ప్రవర్తతే || 8.2 ||

ధర్మో రజస్తమో హన్యాత్ సత్త్వవృద్ధిరనుత్తమః |
ఆశు నశ్యతి తన్మూలో హ్యధర్మ ఉభయే హతే || 8.3 ||

ఆగమోఽపః ప్రజా దేశః కాలః కర్మ చ జన్మ చ |
ధ్యానం మంత్రోఽథ సంస్కారో దౌశైతే గుణహేతవః || 8.4 ||

తత్తత్సాత్త్వికమేపైషాం యద్ యద్ వృద్ధాః ప్రచక్షతే |
నిందంతి తామసం తత్తద్ రాజసం తదుపేక్షితం || 8.5 ||

సాత్త్వికాన్యేవ సేవేత పుమాన్ సత్త్వవివృద్ధయే |
తతో ధర్మస్తతో జ్ఞానం యావత్స్మృతిరపోహనం || 8.6 ||

వేణుసంఘర్షణో వహ్నిర్దగ్ధావ శామ్యతి తద్ వనం |
ఏవం గుణవ్యత్యయణో దేహాః శామ్యతి తత్క్రియః || 8.7 ||

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

విదంతి మర్త్యాః ప్రాయేణ విషయాన్ పదమాపదాం |
తథాపి భుంజతే కృష్ణ తత్కథం శ్వఖరాజవత్ || 8.8 ||

శ్రీభగవానువాచ

అహమిత్యన్యథాబుద్ధిః ప్రమత్తస్య యథా హృది ।
ఉత్సర్పతి రజో ఘోరం తతో వైకారికం మనః ॥ 8.9 ॥

రజోయుక్తస్య మనసః సంకల్పః సవికల్పకః ।
తతః కామో గుణధ్యానాద్ దుఃసహః స్యాద్ధి దుర్మతేః ॥ 8.10 ॥

కరోతి కామవశగః కర్మాణ్యవిజితేంద్రియః ।
దుఃఖోదర్కాణి సంపశ్యన్ రజోవేగవిమోహితః ॥ 8.11 ॥

రజస్తమోభ్యాం యదపి విద్వాన్ విక్షిప్తధీః పునః ।
అతంద్రితో మనో యుంజన్ దోషదృష్టిర్న సజ్జతే ॥ 8.12 ॥

అప్రమత్తోఽనుయుంజిత మనో మయ్యర్పయంఛనైః ।
అనిర్విణ్ణో యథాకాలం జితశ్వాసో జితాసనః ॥ 8.13 ॥

ఏతావాన్ యోగ ఆదిష్టో మచ్ఛిష్యైః సనకాదిభిః ।
సర్వతో మన ఆకృష్య మయ్యర్థాఽఽవేశ్యతే యథా ॥ 8.14 ॥

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

యదా త్వం సనకాదిభ్యో యేన రూపేణ కేశవ ।
యోగమాదిష్టవానేతద్ రూపమిచ్ఛామి వేదితుం ॥ 8.15 ॥

శ్రీభగవానువాచ

పుత్రా హిరణ్యగర్భస్య మానసాః సనకాదయః ।
పప్రచ్ఛుః పితరం సూక్ష్మాం యోగస్యైకాంతికిం గతిం ॥ 8.16 ॥

సనకాదయ ఉఃచుః

గుణేష్వావిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రభో ।
కథమన్యోన్యసంత్యాగో ముముక్షోరతి తిత్తిర్షోః ॥ 8.17 ॥

శ్రీభగవానువాచ

ఏవం పృష్టో మహాదేవః స్వయంభూర్భూతభావనః |
ధ్యాయమానః ప్రశ్నబీజం నాభ్యపద్యత కర్మధీః || 8.18 ||

స మామచింతయద్ దేవః ప్రశ్నపారతిత్షిర్యయా |
తస్యాహం హంసరూపేణ సకాశమగమం తదా || 8.19 ||

దృష్ట్వా మాం త ఉపప్రజ్య కృత్వ పాదాభివందనం |
బ్రహ్మీణమగ్రతః కృత్వా పప్రచ్ఛః కో భవానితి || 8.20 ||

ఇత్యహం మునిభిః పృష్టస్తత్వజిజ్ఞాసుభిస్తదా |
యదవోచమహం తేభ్యస్తదుద్ధవ నిబోధ మే || 8.21 ||

వస్తునో యద్యనానాత్వమాత్మనః ప్రశ్న ఈదృశః |
కథం ఘటేత వో విప్రా వక్తుర్వా మే క ఆశ్రయః || 8.22 ||

పంచాత్మకేషు భూతేషు సమానేషు చ వస్తుతః |
కో భవానితి వః ప్రశ్నో వాచారంభో హ్యనర్థకః || 8.23 ||

మనసా వచసా దృష్ట్వ్యా గృహ్యతేఽన్వైరపింద్రియైః |
అహమేవ న మత్తోఽన్యదితి బుధ్యధ్వమంజసా || 8.24 ||

గుణేష్వావిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రజాః |
జీవస్య దేహ ఉభయం గుణాశ్చేతో మదాత్మనః || 8.25 ||

గుణేషు చావిశచ్ఛిత్తమభీక్షం గుణసేవయా |
గుణాశ్చ చిత్తప్రభవా మద్రూప ఉభయం త్యజేత్ || 8.26 ||

జాగ్రత్ స్వప్నః సుషుప్తం చ గుణతో బుద్ధివృత్తయః |
తాసాం విలక్షణో జీవః సాక్షిత్వేన వినిశ్చితః || 8.27 ||

యర్హి సంస్యతిబంధోఽయమాత్మనో గుణవృత్తిదః |
మయి తుర్యే స్థితో జహ్యోత్ త్యాగస్తద్గుణచేతసాం || 8.28 ||

అహంకారకృతం బంధమాత్మనోఽర్థవిపర్యయం |
విద్వాన్ నిర్విద్య సంసారచింతాం తుర్యే స్థితస్త్వజేత్ || 8.29 ||

యావన్నానార్థధీః పుంసో న నివర్తేత యుక్తిభిః |
జాగర్త్యపి స్వపన్నజ్ఞః స్వప్నే జాగరణం యథా || 8.30 ||

అసత్త్వాదాత్మనోఽనేయషాం భావానాం తత్కృతా భిదా |
గతయో హేతవశ్చాస్య మృషా స్వప్నదృశో యథా || 8.31 ||

యో జాగరే బహిరనుక్షణధర్మిణోఽర్థాన్
భుంక్తే సమస్తకరణైర్హృది తత్సద్వృక్షాన్ |
స్వప్నే సుషుప్త ఉపసంహారతే స ఏకః
స్మృత్యన్వయాత్త్రిగుణవృత్తిదృగింద్రియేశః || 8.32 ||

ఏవం విమృశ్య గుణతో మనసస్త్వవస్థా
మన్మాయయా మయి కృతా ఇతి నిశ్చితార్థాః |
సంఛిద్య హోర్దమనుమానసదుక్తితీక్ష్ణ-
జ్ఞానాసినా భజత మాఖిలసంశయాధిం || 8.33 ||

ఈక్షేత విభ్రమమిదం మనసో విలాసం
దృష్టం వినష్టమతిలోలమలాతచక్రం |
విజ్ఞానమేకమురుధేవ విభాతి మాయా
స్వప్నస్త్రిధా గుణవిసర్గకృతో వికల్పః || 8.34 ||

దృష్టిం తతః ప్రతినివర్త్య నివృత్తతృష్ణ-
స్తూష్ణిం భవేన్నిజనుఖానుభవో నిరీహః |

సందృశ్యతే క్వ చ యదీదమవస్తుబుద్ధ్యా
త్యక్తం భ్రమాయ న భవేత్ స్మృతిరానిపాతాత్ ॥ 8.35 ॥

దేహం చ నశ్వరమవస్థితముత్థితం వా
సిద్ధో న పశ్యతి యతోఽధ్యగమత్ స్వరూపం |
దైవాదపేతమథ దైవవశాదుపేతం
వాసో యథా పరికృతం మదిరామదాంధః ॥ 8.36 ॥

దేహోఽపి దైవవశగః ఖలు కర్మ యావత్
స్వారంభకం ప్రతిసమీక్షత ఏవ సాసుః |
తం సప్రపంచమధిరూఢసమాధియోగః
స్వాప్నం పునర్న భజతే ప్రతిబుద్ధవస్తుః ॥ 8.37 ॥

మయైతదుక్తం వో విప్రా గుహ్యం యత్ సాంఖ్యయోగయోః |
జానీత మాఽఽగతం యజ్ఞం యుష్మద్ధర్మవివక్షయా ॥ 8.38 ॥

అహం యోగస్య సాంఖ్యస్య సత్యస్యర్తస్య తేజసః |
పరాయణం ద్విజశ్రేష్ఠాః శ్రియః కీర్తేర్దమస్య చ ॥ 8.39 ॥

మాం భజంతి గుణాః సర్వే నిర్గుణం నిరపేక్షకం |
సుహృదం ప్రియమాత్మానం సామ్యాసంగాదయోఽగుణాః ॥ 8.40 ॥

ఇతి మే చిన్నసందేహో మునయః సనకాదయః |
సభాజయిత్వా పరయా భక్త్యాగృణత సంస్తవైః ॥ 8.41 ॥

తైరహం పూజితః సమ్యక్ సంస్తుతః పరమర్షిభిః |
ప్రత్యేయాయ స్వకం ధామ పశ్యతః పరమేష్ఠినః ॥ 8.42 ॥

॥ ఇతి అష్టమోఽధ్యాయః ॥